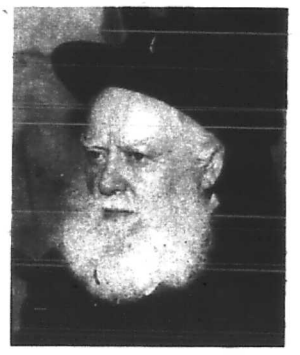
בסוד ששיח
מאת שאול שיר

הרב הראשי לישראל לשעבר וראש ישיבת "מרכז הרב", הגר"א שפירא שליט"א:

"אסור ל'רעבעלעך' לפסוק בעניין כלל ישראל"

ראש ישיבת "מרכז הרב" ובעבר הקרוב הרב הראשי לישראל, הגר"א שפירא שליט"א, שומר על שלוות־דעתו ונועם דבריו, גם כאשר לאיש שיחו נודמה, כי הידיעה שזה עתה הובאה לעיונו, תביא לפרץ של כעסים על הפגיעה בכבודו. פעם אחת בלבד נשמע מפיו ביטוי קשה במהלך פערת הימים האחרונים. היה זה כאשר הקריאו לו קטע מעיתון "הארץ" שבו מצוטט הגר"א ליכטנשטיין שליט"א כמי שאמר: "בעיניהם ("מרכז הרב") ביבוש ארץ־ישראל מחייב שפיכות דמים משני הצדדים והוא עניין לדורי דורות. 'אילו חיי כמה חיילים זה עניין של חיי שעה'. הגר"א שפירא קרא את הקטע ואך מעט הגביה את קולו ואמר: "אני לא מאמין שאמר זאת, למרות שזה מצוטט כאילו מפיי. שכן, זו עלילת דם על הישיבה. אפשר לפגוע באנשים, אבל אסור לפגוע בישיבה. יש מאמר של "התחם סופר" שאמר "על כבודי אני מוחל אבל על כבוד הישיבה שלי איני יכול למחול". הגר"א שפירא סירב להאריך ולהתפלמס בעניין זה.

הגר"א שפירא אינו כובש את חרש ההומור שלו אף בעיצומו של פולמוס עם קומץ מבקריו בתוך הציונות הדתית. בסופה של שיחה ארוכה עמו מתגבש הרושם ששיקול הדעת שלו, מאזן יסודי ומעמיק ואינו מבוסס על קטעי רכילות ושברי דברים, וכי בתן בכובד ראש ועל־פי מיטב החשיבה התורנית, ההלכתית והמוסרית את המלים שכתב בעניין פיניים של יהודים מארץ־ישראל.

חלק קטן מהדברים ששמענו מהגר"א שפירא מובאים כאן.

"הצפה": למיטב זכרוני, הרב נמנע מליטול חלק בכנסים פוליטיים ובכלל בתוך המועד ממעט לצאת מביתו. מדוע שינה הרב הפעם ממנהגו והרחיק לקריית־ארבע להשתתף בכנס הרבנים שהיה בעל צבע מאוד ברור?

הגר"א שפירא: מכיוון ששמעתי שכמה רבנים, שהם אמנם רבנים אבל לא בני סמכא בענייני כלל־ישראל, מתווים דעה בענייני כלל ישראל, זה גורם לתקלות מעשיות, באתי לומר שבעניני כלל־ישראל רק זקני וגדולי הדור מוסמכים לפסוק, וגם הם עושים זאת לאחר שהתייעצו ביניהם. כעת נוכחתי, שגם לרבני השמאל צריך לומר את אותם הדברים. מי שאינו מוסמך ויכול לפסוק בענייני הלכות קשות כמו עגונות וגיטין ואינו בקי בש"ס וד' הלקי שולחן ערוך - אינו רשאי לפסוק בענייני הכלל. בענייני הכלל אסור ל'רעבעלעך' לפסוק.

"הצפה": מי הם ה'רעבעלעך'?

הגר"א שפירא: החיד"א אומר שבזמננו אין צורך לעבוד הרבה על מידת הענווה. מספיק שהאדם עצמו יודע מהו ומיהו... הוויה־אומר: הוא עצמו יודע אם הוא נמנה על ה'רעבעלעך' או לא.

"הצפה": מכיוון שמדובר בענייני הכלל חשוב שהרב יהיה יותר ספציפי ויאמר לימי מתכוון?

הגר"א שפירא: הוסיף רק זאת לומר שאמר בשעתו המגיד מקלם, שאני לא מתכוון לאף אחד. אבל אם אחד חושב שאני מתכוון אליו, אז באמת אליו אני מתכוון.

"הצפה": ומה אמרו אותם "רעבעלעך" שבגללם הרב הטריח עצמו לקריית ארבע?

הגר"א שפירא: מדבריהם ניתן היה אולי להסיק שמותר לעשות מעשים קיצוניים הגורמים לתקלות.

"הצפה": מוענים כלפי הרב שספיקתו בעניין פינוי יהודים משטחי ארץ־ישראל, היא יותר פוליטית מאשר הלכתית?

הגר"א שפירא: הפסיקות של הרבנים הן רק לגופו של דבר: מותר או אסור, ואם אסור - עליהם להורות בין אם בדבריהם יישמעו ובין אם לא יישמעו, ובפרט שנשאלה שאלה והדברים נשמעים אצל השואל ואצל אחרים. אין לרבנים שום עניין עם תעורנה פוליטית. זה אינו מעלה ואינו מוריד בעיניהם. הבעיות שבוכות גם בלי זה. התייחסתי לבעייה כפי שהיא, ללא צד פוליטי, מצד תורת יישוב הארץ, לא תחונם ודיני פיקוח נפש.

בענייני ארץ־ישראל יש לקבל הנחיות והסברים רק ממפקדים. אם המפקדים יהיו תמימי דעים ויאמרו שאי־אפשר להגן על מקום מסויים בארץ־ישראל ויישפך דם בחינם - אז יש לפנות משם. אם בגלל [illegible] מי הערבים צריך לפנות החלטת הפרלמנט. אבל כל פרלמנט יודע שהחלטות המוקרטיות אינן מבטלות את ערכי הדת. ומשום כך, כל פרלמנט יודע שהחלטותיו אינן מבטלות השקפת הדת של אותה מדינה, ובשום מקום בעולם אין כופים על האזרחים לפעול נגד ההלכה.

מעשה בערבי ובסבתא יהודייה

לאחר שנתתמה "העיסקה" וחמצם של אזרחי ישראל נמכר לגוי ערבי על פי הלכות ישראל לכל דקדוקיהן, וכולם כבר פנו לעיסוקיהם, נתברר בסייעתא דשמיא, כי בדמו של הערבי זורם דם יהודי, יותר נכון יהודייה. לאחר בירור יסודי שערך הרב הראשי לישראל "הראשון לציון" הגר"א בקשר־דוברו שליט"א נמצא, כי סבתו של הערבי שקנה את החמץ הינה יהודייה ו"העיסקה" כולה עמדה לפתע בספק, עם כל המשתמע מכך. אשר על כן הזדרז "הראשון לציון" ופנה לרבה של ירושלים הגר"י קוליץ שליט"א וביקשו להיות שליח נאמן של כל מוכרי החמץ בארץ־ישראל ולכלול במכירתו את חמצם של תושבי ירושלים גם את חמצם של שאר ערי ישראל. הגר"י קוליץ עשה שליחותו נאמנה וכך ניצלו אזרחי ישראל מספיקות שאת תוצאותיהם מי יישורנו.

רבני אירופה ועמיתיהם יתארחו בארמון אליזה

ועידת רבני אירופה תיפתח ביו"ד אייר ליד פאריז ויטלו בה חלק שני הרבנים הראשיים לישראל. הוועידה, שתציין גם מלאה 36 שנה ליסודה, תקיים דיון מיוחד על הנושא: "מדינת ישראל והתיקוף השלום". במהלכה ייפגשו הרבנים עם נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן.

בוועידה יראו הפעם "פנים חרשות", ביניהם רבנים מאוסטרליה ואב"ד הקהילות היהודיות בדרום־אפריקה, הרב משה קורצמן. ואגב, הרב קורצמן מוכר כמועמד אפשרי לכהן רב ראשי באחת הערים החשובות בישראל, וממתינים עתה לתשובתו אם הוא נכון ליטול חלק במירוץ על כהונה זו).

רבני אירופה והרבנים הראשים לישראל יידרשו לסוגיות הלכתיות מורכבות בתחום הגיור והכשרות ויייעצה מאמץ מרוכז להנהיג כשרות אחידה באירופה, בסיועו של מכון "משכיל לדוד" המייצג לוועידה בנושא כשרות. גם רבני אירופה וגם הרבנים הראשיים מעוניינים להגיע לאמנה בנושא הכשרות ולחסל בדרך זו אחת ולתמיד את כל הכשרים הפרטיים הפוגעים במעמד הרבנים ולעתים גם ברמת הכשרות.

נושא הגיור אינו פתוח מורכב ומסובך. מסתבר, כי ישנם ריינים בישראל הרוצאים לחו"ל, כדי לשבת בהרכבים של גיור שלא במסגרת הממסדים הרבניים הרשמיים. הרבנות הראשית בישראל מודעת למצב הזה והיא פועלת עתה לחסל את התופעה הזאת.

השבוע טענה אישיות רבנית יידועה ומוכרת, כי אחד הרבנים־דיינים החשובים באירופה קבל באוזניו, כי על שולחנו ישנם כמה תיקי גיור "שהקרסריון היחיד לגיור הוא היה 2500 דולר". הפרשה הזאת נבדקת עתה בפי עליידי גורמים שלא מעולם הרבנות, כדי לאתר את המערכת שיזמה את הגיורים הללו ומי היו הרבנים שסייעו למגוירים להיכנשא.

אם אמנם תתקים אמנה בין רבני ישראל לבין רבני אירופה המוכרים והמוסמכים הרי שכל הגיורים וההכשרים הרשמיים יוכרו אוטומטית בישראל ובאירופה.

תוכנית מיוחדת הוכנה לנשות הרבנים שיגיעו לוועידה, ולאחריה ייערך סמינר לרבנים צעיריהם המשרתים בקודש בקהילות שונות באירופה. את הסמינר לרבנים הצעירים מארגן ראש המחלקה לדור המשך וקהילות בהסתדרות הציונית, אברהם דובדבני.

"בשבת זו נפלו חומות יריחו"

בישיבת "השלום" בירושלים של המקובל, הרב דוד בצרי שליט"א אין החשמל כבה בימים אלה. בשעות הלילה האחורות ובהפציץ שחר יושבים מקובלים ופרחי מקובלים ומכוונים כוונות בשמות הקדושים שאנם נמחקים, כדי להכריח אורייב ומתנקם ולמנוע מסירת חלקים מארץ־ישראל לנוכרים.

תלמידי הרב בצרי, שהוא חתנו של הרב מוצפי זצ"ל, שנחשב בזמנו כגדול המקובלים, חישבו וגם מצאו ב'סדר עולם רבא', כי שבת זו היא היא השבת שבה נפלו חומות יריחו: "אחרי הפסח בכב' בניסן וסבותם את העיר וגו' ויהיה ביום השביעי וגו' רבי יוסי אומר יום השבת היתה"... ובשל מצוקת הימים והפחד בלב, הם שוב תוזרים על תפילותיו של הנשיא בדנון, כפי שמצאו בספרי קרמונים ובשבת יכבירו בתפילות ובכוונות "אולי יחוס עם עני ואביון אולי ירחם".

בריכוזי עדות המזרח בירושלים מפיצה אגודת "תרי"ג מצוות" שעליידי ישיבת "השלום" דברי התעוררות לאחדות ישראל, השכנת שלום בין אדם לחברו וקיום תדיר של מצוות "ואהבת לרעך כמוך". "יכפי שמפורש דבר זה משער הכוונות לרבינו האר"י זצ"ל, "שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך ויכוון לאהוב כל אחד מבני ישראל בנפשו, כי עליידי זה תעלה תפילתו בלולה וכל תפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי".

לפני כשבועיים קיבצו ראש הישיבה ותלמידיו צעירים ומבוגרים רבים "העושים שימוש בסמים המשחיתים" וערכו תפילה מיוחדת לתשובה ולרפואה, ובימים אלה כבר ניתן לראות את התוצאות במעמד הזה, כאשר לא מעט ממוכי הסמים, שהשתתפו בעצרת התשובה והרפואה מתמכרים עתה לגמילה ולומרים יהדות בין כותלי הישיבה.

בחודש יוני הקרוב ייערך בישראל כנס בינלאומי שעניינו שיקום אסירים באמצעות הדת. יזמי הכנס הם יו"ר העמותה לשיקום האסיר, אברהם הופמן, ופרופ' אמיר מנחם. בכנס יטלו חלק אנשי דת מארצות רבות, שירצו על נסיונם בשיקום אסירים ומכוונים לסמים באמצעות הדת.

ד"ר נפתלי פיש, פסיכולוג קליני שומר מצוות, פתח בימים אלה מכון לגמילה מסמים באמצעות תוכנית מיוחדת הנושאת את השם: "חי צעדים לגמילה רוחנית דרך ההידות". ד"ר פיש, המעמיד את ניסיונו לשירות בתי הסוהר, אימץ שיטת גמילה מקבילה באה"ב, וקרימינולוגים ופסיכולוגים מאמינים, כי זה יוכל להוות "ענף יבוא מכנים ביותר למדינת־ישראל".

האמנם - "אבד כבוד מישראל"

ראש ישיבת "נחלים", ח"כ הרב יוסף פרנק אמור היה להתעמת עם ח"כ (מד"ע) ע. ו. דראושה היידוע מדמשק, בישיבת "נחלים" לעיני האורחים הרבים שנפשו במהלך החג בישיבה, בהנחייתו של העיתונאי, איש "קול־ישראל", מיכאל סוכפלר. אלא שבישיבת "נחלים" גורם אנונימי שחשש להזדהות, הדביק על לוח מודעות "כרוזון" ובו נאמר: אבד כבוד מישראל - עוכר ישראל מוזמן לישיבה?. משראה ח"כ הרב יוסקה באגב, כי העניין עלול להינגר לא טוב, ביטל את הזמנתו של ח"כ דראושה ובמקומו הזמין את ראש תנועתו, ח"כ רחבעם זאבי. בסופו של דבר גם הוא לא הגיע, ועל כן פיצה הרב באגב את קהל שומעיו בתגלית מרעישה. הוא חשף בפניהם מי היו שני הרבנים שהתירו לו לדרוך ברשימת "מולדת" לכנסת. זאת, לא לפני שהסביר לקהל, כי הזמין את ח"כ דראושה, משום שהוא מעדיף ערבי על־פני שמאלן יהודי. שיהיה כך.

ומי הם שני הרבנים שהתירו לו לדרוך עם "נגר" לכנסת: הגר"י פישר שליט"א ו'הראשון לציון' לשעבר, הגר"מ אליהו שליט"א. על הרב פישר סיפר כבר ח"כ באגב בהזדמנות אחרת, ואילו שמו של הגר"מ אליהו שליט"א נתקבל בהפתעה גמורה.